

IV. РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Два погляди на одну книгу

УДК 821.111 (73)

Е. П. Гончаренко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

БІЛІНГВІЗМ ТА БІКУЛЬТУРНОСТЬ ЯК СПОСІБ СПІЛКУВАННЯ ЛІТЕРАТУРИ З ЖИТТЯМ

Рецензія на монографію Ганни Миколаївни Костенко «Від Конрада до Набокова: білінгвізм і бікультуризм як творчий імпульс» (Запоріжжя, 2011).

Ключові слова: білінгвізм, бікультуризм, художній текст, авторська свідомість, діалог культур, автобіографічна проза, метаповідь, міфопоетика, інтерпретація.

Рецензия на монографию Анны Николаевны Костенко «От Конрада до Набокова: билингвизм и бикультурность как творческий импульс» (Запорожье, 2011).

Ключевые слова: билингвизм, бикультурность, художественный текст, авторское сознание, диалог культур, автобиографическая проза, метарассказ, мифопоэтика, интерпретация.

The present paper is a review of the monograph by Anna N. Kostenko "From Conrad to Nabokov: bilingualism and biculturalism as an urge" (Zaporizhzhya, 2011).

Key words: bilingualism, biculturalism, work of art, author's consciousness, autobiographic prose, metanarration, dialogue of cultures, mythopoetics, interpretation.

Представлена монографія Г. М. Костенко присвячена висвітленню проблеми художнього білінгвізму та бікультуризмості як відтворення двох моделей світу та спробі простежити вплив діалогу культур на творчість англословних письменників-білінгвів (неанглійців за походженням): Дж. Конрада, В. Джерарді, К. Бліксен та В. Набокова. У дослідженні охоплено майже весь корпус творчого надбання вищезазначених письменників: їх романи, авторські переклади, автобіографічна та наукова есеїстика. Це вперше у поле зору вітчизняного науковця потрапляє вшанована увагою європейського читача когорта авторів, яких об'єднує не лише двомовність. Безперечно, що запропоновані до розгляду художні тексти письменників є різними за своєю спрямованістю та новаторською природою художницького письма, але очевидним є той факт, що всіх митців об'єднують не тільки білінгвізм та бікультуризм, але й нові підходи щодо відтворення дійсності. У роботі як лейтмотив повторюється теза: вибір письменником іншої мови – «це вибір іншого способу існування».

Дослідження такого матеріалу не може не бути актуальним, адже до розгляду залучено всебічне дослідження творчості авторів, наразі невідомих не тільки вітчизняному читачеві, але й навіть обізнаним фахівцям (йдеться насамперед про письменників-білінгвів В. Джерарді та К. Бліксен). Іншими словами, авторка обрала цікаву та гідну тему – реальні історико-культурні постаї, на прикладі творчості яких досліджує діалог культур у процесі міжкультурної комунікації.

Ця актуальність пов'язана також і з тим, що період творчої праці виокремлених вище письменників припадає на початок та середину ХХ століття. Це саме той період, коли суспільство зазнало певних соціальних потрясінь та змін, що насправді не могло не позначитися на літературі та мистецтві й, безперечно, спричинило появу «кроскультурних» авторів на теренах літературної царини.

Отже, слід вітати спробу Г. М. Костенко здійснення ґрунтовного і послідовного дослідження, вивчення творчості письменників у хронологічній послідовності, що у випадку вищезазначених письменників не зовсім легко. Досягненню цієї мети сприяє ціла низка літературознавчих завдань, реалізованих авторкою в межах підрозділів монографії. Логічна структура роботи допомагає Г. М. Костенко якнайкраще висвітлити історичне підґрунтя творчості письменників на тлі літературних процесів ХХ століття, залучаючи до розгляду як побіжний матеріал вплив різних психологічних та філософських доктрин, художницьких експериментів, конкретного культурного та літературного контексту. Цілком зрозуміло, що така робота потребувала від науковця використання численних праць вітчизняних та англійських літературознавців, розгляду теоретичних положень та аналізу практичного досвіду письменників-білінгвів, що дозволило їй побіжно розглянути ще одне актуальне питання – вплив іноземної мови на форми відтворення дійсності, що, у свою чергу, у випадку творчості письменників-білінгвів породжує своєрідний стиль оповіді – стиль, який зазнає впливу національно-культурного середовища.

Зосередженість на творах письменників-білінгвів, уважний аналіз їх творчого надбання (до речі, перекладів, яких не існує до сього часу ані українською, ані російською мовою, що включає звернення до вже існуючих, хоча й не таких чисельних набутоків науковців), увага до художнього слова, сконцентрованість на виокремленні новаторської природи художнього письма Дж. Конрада, В. Джерарді, К. Бліксен та В. Набокова становлять безперечну необхідність та цінність представленої рукопису, що стане вагомим внеском у сучасні літературознавчі студії.

Монографія Ганни Костенко – самостійна та змістовна наукова розвідка, з якою, на наш погляд, варто ознайомитися не тільки майбутнім науковцям, літературознавцям, але й читачам, небайдужим до вивчення питань світової літератури та культури в цілому. Ця робота, безсумнівно, відкриває нові обрії щодо всебічного вивчення та дослідження творчості письменників-білінгвів.

УДК 82.091«19»

Т. М. Потніцева

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ТВОРЧІСТЬ ПИСЬМЕННИКІВ-БІЛІНГВІВ ХХ СТ. ОЧИМА УКРАЇНСЬКОЇ ДОСЛІДНИЦІ

Рецензія на монографію Г. М. Костенко «Від Конрада до Набокова: білінгвізм та бікультурність як творчий імпульс» (Запоріжжя, 2011).

Ключові слова: Конрад, Набоков, В. Джерарді, К. Бліксен, письменницький білінгвізм, бікультурність, автопереклад, монографія.

Рецензия на монографию А. Н. Костенко «От Конрада до Набокова: билингвизм и бикультурность как творческий импульс» (Запорожье, 2011).

Ключевые слова: Конрад, Набоков, В. Джерарди, К. Бликсен, писательский билингвизм, бикультурность, автоперевод, монография.

Review of A. N. Kostenko's monograph "From Conrad to Nabokov: bilingualism and biculturalism as creative impulse" (Zaporozhye, 2011).

Key words: Conrad, Nabokov, W. Gerhardie, K. Blixen, writer's bilingualism, biculturalism, self-translation, monograph.